

Arvingers fordeling af konkrete aktiver©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

I arveloven er fastsat detaljerede regler om fordeling af arv efter en afdød person. Arvelovens regler kan fraviges i et testamente, således at arven fordeles på en anden måde, end hvad arveloven foreskriver. Men en sådan ændret fordeling kan kun foretages indenfor visse rammer.

I sidste uge blev omtalt reglerne om tvangsarv, der drejer sig om *fordelingen* af afdødes *værdier*. Nedenfor omtales reglerne om fordeling af afdødes *enkeltaktiver*, f.eks. bolig, bil, indbo mv.

Når en person afgår ved døden, skal boet efter den afdøde gøres op. I meget korte træk har behandlingen af et dødsbo til formål at registrere, vurdere og fordele afdødes nettoformue blandt afdødes arvinger.

Fordelingen af arven blandt afdødes arvinger rejser to hovedproblemstillinger:

Dels spørgsmålet om, **hvor meget** hver arving skal modtage, målt på værdier, dvs. den kvantitative fordeling.

Og dels spørgsmålet om, **hvilke aktiver** den enkelte arving har krav på at modtage, dvs. den kvalitative fordeling af arven. Spørgsmålet drejer sig med andre ord om, hvem der har ret til at overtage f.eks. afdødes bolig, sommerhus, aktier, bil mv.

Offentliggjort d. 19. januar 2019

Fordeling af enkeltaktiver

Erfaringerne viser, at selv fordelingen af mindre eller helt værdiløse aktiver, f.eks. et fotoalbum, kan udløse stærke følelser mellem arvingerne. Det kan derfor være en god ide at overveje og måske i nogle tilfælde italesætte fordelingen med henblik på så vidt muligt at imødegå senere splid blandt børnene.

Arveloven omfatter flere regler om fordelingen af afdødes konkrete aktiver. Men det er ikke givet, at denne fordeling i alle tilfælde stemmer overens med afdødes ønsker. Eksempelvis kan lovens fordelingsregler være problematiske i tilfælde, hvor den nærmeste familie omfatter børn fra tidligere ægteskaber mv., og hvor arvingerne, herunder en længstlevende ægtefælle eller en samlever, i nogle tilfælde kan have klart modstridende interesser.

Det kan her tilføjes, at enhver arving har ret til at kræve sin arv udredt i kontanter. En arving har således ikke pligt til at modtage sin arv i form af konkrete, fysiske eller immaterielle, aktiver.

Nedenfor omtales nogle af de grundlæggende regler i arveloven om den konkrete fordeling af afdødes aktiver. Reglerne er ikke ukomplicerede og kan forekomme meget tekniske.

I. Lovens fordelingsregler, hvor afdøde var ugift

Var afdøde ugift, er lovens udgangspunkt, at en arving indenfor sin arvelod, dvs. den andel af boets samlede værdier, som skal tilfalde denne arving, har krav på at overtage ét eller flere konkrete aktiver til det beløb, som aktivet er vurderet til.

Ved en arving skal i denne forbindelse forstås en slægtsarving. Med vendingen ”vurderet til” sigtes til aktivets handelsværdi - i sidste ende som fastlagt ved en sagkyndig vurdering. Skal en arving således modtage værdier for 50.000 kr., og ønsker ingen anden arving at overtage afdødes bil vurderet til 40.000 kr., har arvingen krav på at overtage bilen.

Offentliggjort d. 19. januar 2019

Denne vurderingsregel gælder som udgangspunkt uanset aktivets karakter, dvs. om aktivet er afdødes bolig, sommerhus, bil, aktier, indbo etc.

Ønsker flere arvinger at overtage det samme aktiv, afgøres det efter arveloven ved lodtrækning, hvem der skal have det pågældende aktiv.

En arving har dog fortrinsret til at overtage et aktiv, der har særlig erindringsværdi for den pågældende. Ved "særlig erindringsværdi" tænkes i første række på indbogenstande, f.eks. møbler, billeder, breve, smykker, kunstgenstande, samlinger af f.eks. frimærker m.v., men fortrinsretten vil efter forslaget til den senere vedtagne arvelov også kunne omfatte f.eks. afdødes sommerhus.

Aktiver ejet i sameje med afdøde

Foreligger den lidt specielle situation, at afdøde ejede et aktiv i sameje med en arving, eksempelvis hvis den afdøde fader ejede halvdelen af en privat bil sammen med et af børnene, har dette barn fortrinsret til at overtage faderens andel af denne bil. Denne fortrinsret er endvidere ikke – som i de ovenfor beskrevne tilfælde – begrænset til en ret til at overtage aktivet indenfor arvingens arvelod. Den pågældende arving har således ret til at overtage afdødes andel mod at betale det overskydende beløb til boet kontant. Ejede en arving eksempelvis et sommerhus i sameje med den nu afdøde, og har afdødes andel af sommerhuset en værdi på 1 mio. kr., og skal arvingen som arv modtage værdier for 600.000 kr., har arvingen krav på at overtage afdødes andel i sin helhed mod at udrede de resterende 400.000 kr. kontant til boet. Havde flere arvinger andel i sommerhuset, afgøres det efter arveloven ved lodtrækning, hvem af arvingerne, der skal overtage afdødes andel. Arvingernes rettigheder til at overtage afdødes andele af et aktiv kan dog være reguleret i særskilte aftaler mellem ejerkredsen, typisk i form af en samejeoverenskomst, og sådanne aftaler må som udgangspunkt respekteres af boet og arvingerne.

Fravigelse ved testamente

Fordelingsreglerne som ovenfor beskrevet kan fraviges ved testamente, og det kan herunder f.eks. bestemmes, at en arving skal have udredt sin arv kontant.

Offentliggjort d. 19. januar 2019

II. Lovens fordelingsregler, hvor afdøde var gift

Var afdøde gift ved dødsfaldet, stiller sagen sig anderledes. Det skyldes, at den længstlevende ægtefælle i flere henseender, herunder også i henseende til retten til at overtage bestemte af afdødes aktiver, er tillagt særlige rettigheder i arveloven.

Ægtefællens forlods rettigheder

En længstlevende ægtefælle kan således *forlods* udtage aktiver, som enten:

- 1) udelukkende tjener til den pågældendes personlige brug, hvis aktivernes værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold, eller
- 2) er erhvervet til mindreårige børns brug.

Denne regel drejer sig for så vidt både om, hvor store værdier, og om, hvilke konkrete aktiver, ægtefællen kan overtage forlods. Reglen betyder, at ægtefællen har en ubetinget ret til at udtage aktiver af denne karakter forud for alle andre arvinger. Værdien af de forlods udtagne aktiver medregnes ikke i ægtefællens bodlodskrav

Øvrige aktiver i dødsboet

For andre aktiver i dødsboet afhænger ægtefællens rettigheder til at overtage konkrete aktiver i første fase af, hvorvidt aktivet tilhørte afdøde som ligedelingsformue (tidligere kaldet fælleseje) eller særeje.

Overtagelse af aktiver, der er delingsformue (tidligere kaldet fælleseje)

Ved skifte af dødsboet efter en førstafdød ægtefælle har den længstlevende ægtefælle som udgangspunkt ret til at overtage alle aktiver omfattet af afdødes delingsformue til vurderingsbeløbet. Overstiger aktivernes værdi det beløb, som ægtefællen skal modtage som boslod (ægtefællens andel af fællesboet) plus arv, dvs. 3/4 af hele fællesejet, skal ægtefællen betale det overskydende beløb til boet.

Offentliggjort d. 19. januar 2019

Undtaget herfra er dog tilfælde, hvor afdødes særbarn eller særbarnets efterkommere (særlivsarvinger) som en del af dennes arv ønsker at overtage et aktiv med særlig erindringsværdi for denne arving.

I så fald har særbarnet fortrinsret fremfor den længstlevende ægtefælle, med mindre ægtefællen ligefrem har forlods ret til aktivet, jf. ovenfor, dvs. at aktivet udelukkende tjener til ægtefællens personlige brug m.v. Ægtefællen har ligeledes fortrinsret fremfor særlivsarvingen, hvis sagen drejer sig om en ejendom anvendt som familiens bolig eller til erhvervsvirksomhed, indbo, eller arbejdsredskaber eller en bil anvendt af ægtefællen.

Ægtefællen har således en meget stærk position ved skifte af ligedelingsformue.

Overtagelse af aktiver, der er særeje

Ved deling af aktiver, der tilhørte afdøde som hans særeje, står en ægtefælle mindre stærkt end ved deling af aktiver, der tilhørte afdøde som delingsformue.

En ægtefælle har således fortrinsret til at overtage afdødes særejeaktiver, men kun indenfor ægtefællens arvelod af særejet. Ægtefællen har således - i modsætning til aktiver indenfor delingsformuen (fælleseje) - ikke ret til at overtage *alle* aktiver mod at betale det overskydende beløb kontant.

Undtaget fra ægtefællens fortrinsret er dog - på samme vis som for ligedelingsformue - for det første tilfælde, hvor afdødes særbarn eller særbarnets efterkommere (særlivsarvinger) som en del af dennes arv ønsker at overtage et aktiv med særlig erindringsværdi for denne arving.

I så fald har særbarnet fortrinsret fremfor ægtefællen, med mindre ægtefællen har *forlods* ret til aktivet, jf. ovenfor, dvs. at aktivet udelukkende tjener til ægtefællens personlige brug m.v., eller at sagen drejer sig om familiens hidtidige fælles bolig.

For det andet har ægtefællen fortrinsret til at overtage afdødes andele af et aktiv, som ægtefællen ejede i sameje med afdøde. Eksempelvis kan nævnes den situation, at ægte-

Offentliggjort d. 19. januar 2019

fæller, der hver især har fuldt ud særeje, har købt et sommerhus sammen. I en sådan situation vil den længstlevende ægtefælle som følge af denne "sameje"-regel have ret til at overtage afdødes andel af sommerhuset, selv om værdien af afdødes andel ikke kan "rummes" i længstlevendes arvelod af afdødes særeje.

Fravigelse ved testamente

Begge ægtefæller har mulighed for i et testamente at fravige arvelovens regler om fordeling af de aktiver, som ægtefællen efterlader sig.

Aktiver, der er delingsformue (tidligere kaldet fælleseje) i dødsboet

For aktiver, der tilhørte den afdøde ægtefælle, og som i dødsboet er delingsformue, gælder dog flere begrænsninger.

Reglerne herom skal ses i lyset af, at delingsformue såvel ved en skilsmisse som ved dødsfald indledningsvist skal deles med halvdelen til dødsboet og halvdelen til længstlevende ægtefælle.

Dødsboets halvdel af ægtefællernes respektive nettodelingsformuer udgør herefter arven efter den førstafdøde ægtefælle. Som eksempel kan nævnes den situation, at afdødes nettodelingsformue udgør 300.000 kr. og længstlevende ægtefælles nettodelingsformue 100.000 kr. Ved skiftet med ægtefællen vil dødsboet og den længstlevende ægtefælle hver især modtage 200.000 kr. (som boslod). Dødsboets andel af delingsformuen, dvs. de 200.000 kr., udgør arven efter den førstafdøde ægtefælle.

Med dette udgangspunkt er i arveloven bestemt, at en ægtefælle ved testamente kan træffe bestemmelse om fordeling af konkrete aktiver omfattet af delingsformuen, men kun i det omfang værdien af aktiverne ligger indenfor arven efter førstafdøde. I det ovennævnte eksempel kan den førstafdøde ægtefælle således i testamentet "kun" disponere over aktiver med en samlet værdi på op til 200.000 kr. - selv om førstafdøde ægtefælle i levende live ejede delingsformue-aktiver med en værdi på 300.000 kr.

Offentliggjort d. 19. januar 2019

I arveloven er endvidere fastsat den begrænsning for en ægtefælles dispositionsret i henhold til et testamente, at en ægtefælle kun med den anden ægtefælles samtykke kan træffe bestemmelse om fordelingen af:

- 1) fast ejendom eller andelsbolig, der tjener til familiens bolig, eller hvortil ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet,
- 2) indbo i det fælles hjem,
- 3) den anden ægtefælles arbejdsredskaber eller
- 4) et motorkøretøj, der har været anvendt af den anden ægtefælle.

Aktiver, der er særeje i dødsboet

For aktiver, der tilhører en ægtefælle, og som i dødsboet vil være særeje, kan ægtefællen som udgangspunkt frit træffe bestemmelse om, at aktiverne skal fordeles på en anden måde, end hvad arveloven fører til.

————— O —————